

Architect Vandenhove kan ook toneeldecors aan

door Hans Oranje

AMSTERDAM – Toen Jan Ritsema, een van de artistiek leiders en regisseurs van de nieuwe Toneelgroep Amsterdam, vorig jaar in de Koopmansbeurs de tentoonstelling bezocht van de Belgische architect Charles Vandenhove (60) was hij direct onder de indruk. Ritsema reisde naar Luik en bekeek diens scheppingen ter plekke. Eenmaal terug in Amsterdam belde hij Vandenhove dezelfde avond nog op en vroeg hem of hij de decors en de kostuums wilde ontwerpen voor 'Boom uit de Tropen' van de Japanse schrijver Yukio Mishima, dat volgende week in première gaat.

„Ik vind het fascinerend om voor het theater te werken, zoals ik ook nog eens film wil gaan maken. Andrej Tarkowski, de Russische regisseur die een half jaar geleden is gestorven, is voor mij een groot voorbeeld van wat ik zou willen doen. *Du moment* dat ik aan iets ga werken, ben ik geobsedeerd door wat ik te doen heb. Architectuur is voor mij vóór alles een emotie, een manier van communiceren.“ „Het beredeneren van invloeden en verwantschappen is iets wat men doet wanneer het werk is uitgevoerd, *un intellectualisme après l'occasion*. De idee uit mijn jeugd van de eeuwige vooruitgang heb ik afgeleerd.“

Bijna twee jaar geleden gaf het Institut Français d'Architecture in Parijs een tentoonstelling van zijn werk. Deze expositie was, nog uitgebreid, een half jaar later ook te zien in de Beurs van Berlage in Amsterdam; Peter Karstkarel sprak toen in Trouw van een 'creatieve monumentenzorg van ongekennde klasse'. Op deze tentoonstelling was ook een replica te zien van de restauratie van de Salon Royal in de Brusselse Muntscouwburg, die Vandenhove vorig jaar uitvoerde, samen met de kunstenaars Giulio Paolini en Daniel Buren. Vooral dit laatste imponeerde Ritsema.

Etiketten

Ik vraag Vandenhove hoe hij zelf aankijkt tegen etiketten als 'renaissancistisch bouwmeester' of 'classicistisch bouwmeester' die hij vaak krijgt opgeplakt.

„Ik probeer mijn aandacht te richten op de tijd die voorbijgaat, me te realiseren wat er gebeurt. Wat we persoonlijk tot stand brengen doet er niet zó veel toe, we zijn een schakeltje in de keten. Wat ik maak, ontstaat ondanks mijzelf.“

Charles Vandenhove. In zeer korte tijd is zijn naam bekend geworden ver buiten zijn woonplaats Luik, waar hij in de afgelopen tientallen jaren beroemde projecten heeft uitgevoerd als het Medisch Centrum van de Universiteit en de restauratie én nieuwbouw van het Place de Tikhonov achter het Hors Château in deze stad.

„De zekerheid uit de tijd van Bauhaus, dat de techniek de problemen kan oplossen, is failliet. We moeten deelnemen aan het leven. De elementen die ik gebruik, dienen zich als vanzelfsprekend aan: heel belangrijk is voor mij een reis geweest die ik een aantal jaren geleden heb gemaakt naar Guatemala, langs monumenten van de Maya-cultuur en wat je terugvindt in het 'Aztekenmonument' op Place de Tikhonov.“

Fantastisch

„Ik ben nu bezig met een fantastisch project in Den Haag: stadsvernieuwing rond het station Hollands Spoor. Ik ben bezig mijzelf te drenken in datgene wat de stad is, en wat deze buurt is. Daar moet je aan deelnemen om voor zo'n buurt een ontwerp te kunnen maken.“

„Als u me nu vraagt naar mijn decor voor Mishima, kan ik alleen maar zeggen: ik heb niets gedaan. Je doet nooit iets alleen. Ik kan maken wat ik ben. Het is een heel moeilijk proces geweest. Ook in het theater is er de dialoog die ik als architect ken: de dialoog tussen de cliënt, de uitvoerders en de architect. Jan Ritsema is een zeer veeleisende, zeer strenge cliënt, die je alle ruimte geeft en vriendelijk afwacht wat je laat ontstaan.“

„Japan. Toen ik twintig was, ben ik in Japan geweest. Het heeft veel indruk op me gemaakt, vooral het bezoek aan Kyoto en het Keizerlijk Plein. Mishima boezemt me angst in. Ik heb boeken en toneelstukken

van hem gelezen – en hij maakt me bang.“

„Er is een hardheid in die cultuur die moeilijk voor ons te begrijpen is: de hardheid waarmee je de nutteloos geworden moeder de bergen in stuurt om te sterven. Tegelijkertijd – wie zijn de beste Mozart-vertolkers van deze tijd? Japanners. Er is een paradox in hun dorst naar de Westerse cultuur en hun gehechtheid aan oude tradities, en ik geloof ook niet dat wij Japan ooit echt kunnen begrijpen.“

Vadermoord

„De hardheid waarmee in 'Boom uit de Tropen' de moeder de zoon tot vadermoord probeert te brengen, de dochter haar broer tot moedermoord, en de incestliefde tussen broer en zus hen tenslotte drijft naar de zee en de dood – die hardheid vind je misschien terug in de piramiden van verschillende lengtes die het toneelbeeld beheersen. Hoog optorende, smalle piramides, glad en ongenaakbaar.“

„De kleuren van het decor zijn wit, zwart en rood: rood voor de bovenste baan van ruiten rondom, en naar beneden toe van melkglas, helemaal beneden gewoon glas, waar doorheen je de voeten ziet van de anderen. Verder goud en op de achtergrond een zilveren wenteltrap. Het heeft niets Japans, en wekt tegelijkertijd een sterke associatie met Japan.“

Van de hand

„Zo ook de kostuums, die een idee van Jan Ritsema zijn. Het zijn de uitvoerders van deze kostuums en niet ik, die dat idee hebben verwezenlijkt: geen kimono's, maar wel een sterke associatie met Japan.“ Samen met Charles Vandenhove en Jan Ritsema bekijk ik de kostuumontwerpen, die op een tafel liggen en binnenkort te zien zijn in een etalage van De Bijenkorf. Mouwen en zomen zijn afgezet met rijen kruisjes.

Mijn eigen, vreemde en uit een ver verleden opkomende associatie is die met de witte kruisen van een erebegravingsplaats op Java. Dat is ook Japan, het is tenslotte niet voor niets weer de maand augustus, de maand waarin 42 jaar geleden de atoombom op Hiroshima viel.

en praten over kunst

shops opgezet. Alleen vrouwen mogen er aan deelnemen. Alle bijeenkomsten worden georganiseerd in samenwerking met de gemeente Leiden.

De Leidse wethouder F. Kuijpers (culturele zaken) presenteert op de openingsdag een beleidsnota met plannen om de positie van vrouwelijke kunstenaars te verbeteren.

In de ochtenduren komt het Neder-

de Oostenrijkse staatssecretaris voor vrouwenzaken.

Op de tweede dag wordt in het Stedelijk Museum in Amsterdam gesproken over de voor- en nadelen van een museum voor vrouwenkunst. Internationale samenwerking komt op de laatste dag aan de orde. Omdat kunst vooral iets is om naar te kijken, is het symposium 'omzoomd' met een cultureel programma dat in Leiden en Amsterdam wordt afgewerkt. Het programma

exposeren 17 Amsterdamse galeries werken van een of meer vrouwelijke kunstenaars. De meeste exposities openen in de eerste week van september en kunnen een groot deel van de maand worden bezocht. Op zondag 13 september zijn alle aan de 'galerieroute' deelnemende galeries de hele middag open.

In hetzelfde weekeinde kan in Amsterdam ook een 'atelierroute' worden gevolgd. Op zaterdag en zondag houden 22 kunstenaressen van